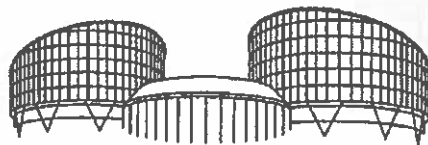

Tradus și revizuit de IER (<http://ier.gov.ro/>)

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

**CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA**

CAUZA FERNANDES DE ARAÚJO ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 10772/21)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 aprilie 2024

Hotărârea este definitivă. Poate suferi modificări de formă.

Faint header text at the top of the page, possibly containing a title or page number.

First line of faint text in the main body of the document.

Second line of faint text in the main body of the document.

Third line of faint text in the main body of the document.

Fourth line of faint text in the main body of the document.

Fifth line of faint text in the main body of the document.

Sixth line of faint text in the main body of the document.

Seventh line of faint text in the main body of the document.

Eighth line of faint text in the main body of the document.

Ninth line of faint text in the main body of the document.

HOTĂRĂREA FERNANDES DE ARAÚJO ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

În cauza Fernandes de Araújo împotriva României,
Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-un comitet compus din:

Faris Vehabović, *președinte*,

Anja Seibert-Fohr,

Sebastian Rădulețu, *judcători*,

și Simeon Petrovski, *grefier adjunct de secție*,

Având în vedere:

cererea (nr. 10772/21) îndreptată împotriva României, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), la 8 februarie 2021 de un resortisant portughez, domnul Rui Alexandre Fernandes de Araújo („reclamantul”), născut în 1972, care locuiește în Massamá și a fost reprezentat de domnul J.M. Rocha, avocat în Mem Martins;

decizia de a notifica cererea Guvernului României („Guvernul”), reprezentat de agentul guvernamental, doamna O.F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe;

decizia de a acorda prioritate cererii (art. 41 din Regulamentul Curții);

decizia guvernului portughez de a nu-și exercita dreptul de a interveni în procedură (art. 36 § 1 din Convenție);

observațiile părților;

decizia de respingere a excepției ridicate de Guvern cu privire la examinarea cererii de către un comitet;

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 26 martie 2024,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

OBIECTUL CAUZEI

1. Cererea privește neexecutarea unei hotărâri judecătorești prin care s-a dispus înapoierea copiilor reclamantului în Portugalia.

I. SITUAȚIA FAMILIALĂ ȘI HOTĂRĂREA DE ÎNAPOIERE

2. Reclamantul, resortisant portughez, s-a căsătorit cu o resortisantă română, doamna M. Cuplul avea reședința în Portugalia. Copiii lor, A. și I., s-au născut în 2010 și, respectiv, 2013 în Portugalia.

3. Începând cu vara anului 2013, familia a călătorit în mai multe rânduri între Portugalia și România. În martie 2015, reclamantul a depus o cerere de divorț la o instanță pentru minori și familie din Cascais (Lisabona); se pare că, în august 2015, M. a formulat o cerere similară în fața instanțelor române.

4. La 8 aprilie 2016, bazându-se pe Convenția de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii („Convenția de la Haga”), reclamantul a introdus o acțiune la Tribunalul București pentru înapoierea copiilor în Portugalia.

HOTĂRÂREA FERNANDES DE ARAÚJO ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

5. La 8 iulie 2016, Tribunalul București a constatat că locul de reședință obișnuit al copiilor era în Portugalia și a dispus înapoierea acestora. Hotărârea a fost menținută prin decizia din 7 noiembrie 2016 a Curții de Apel București.

6. La 4 mai 2017, instanța pentru minori și familie din Cascais a pronunțat divorțul cuplului; aspectele legate de încredințarea copiilor au rămas nerezolvate. Între timp, la 13 septembrie 2017, copii au fost încredințați reclamantului printr-o ordonanță președințială.

II. PROCEDURA DE EXECUTARE ÎN BÂRLAD

7. Întrucât M. s-a opus executării hotărârii de înapoiere, la 19 ianuarie 2017, reclamantul a solicitat serviciile unui executor judecătoresc din Bârlad, unde locuiau M. și copiii.

8. La 26 ianuarie 2017, la cererea executorului judecătoresc din partea reclamantului, Tribunalul Bârlad a încuviințat procedura de executare referitoare la copii. La 3 februarie 2017, executorul i-a trimis o notificare lui M., invitând-o la o întâlnire programată să aibă loc la 9 februarie 2017, în biroul său, în vederea predării copiilor către reclamant. M. și copiii nu au participat la întâlnire.

9. La 16 februarie 2017, reclamantul a solicitat executorului să continue executarea, plata de către M. de penalități pentru fiecare zi de întârziere în executarea hotărârii de înapoiere (art. 905 C. proc. civ.), precum și, prin intermediul autorității pentru protecția copilului, consiliere psihologică pentru copii și, în caz de nerespectare, să depună o plângere penală împotriva lui M.

10. La 23 februarie 2017, executorul a depus o cerere pentru penalități de întârziere la Judecătoria Bârlad. La 5 aprilie 2017, Tribunalul Bârlad a respins cererea pe motiv că, întrucât notificarea executorului a fost trimisă prin poștă și nu înmănată direct lui M., nu s-a stabilit că M., cu rea-credință, a refuzat să se conformeze.

11. Prin hotărârea definitivă din 16 august 2017, Judecătoria Vaslui a respins apelul executorului judecătoresc și al reclamantului, constatând că, după începerea procedurii de executare silită, Judecătoria Vaslui a pronunțat o hotărâre (*infra*, pct. 13) care stabilește reședința copiilor la M. și, prin urmare, aceasta nu mai putea fi obligată să respecte hotărârea de înapoiere.

III. ORDONANȚA PREȘEDINȚIALĂ PENTRU STABILIREA REȘEDINȚEI

12. Între timp, M. a depus o cerere pentru pronunțarea unei ordonanțe președințiale prin care să i se permită copiilor să locuiască cu ea în România până la soluționarea procedurii de încredințare care a început între timp la instanța pentru minori și familie din Cascais (*supra*, pct. 6). Prin hotărârea din 15 decembrie 2016, Judecătoria Bârlad a respins cererea, constatând că

HOTĂRÂREA FERNANDES DE ARAÚJO ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

singurul motiv pentru depunerea cererii a fost amânarea executării hotărârii de înapoiere.

13. M. a declarat apel, iar prin hotărârea definitivă din 7 iunie 2017, Judecătoria Vaslui a stabilit reședința copiilor la M., până la soluționarea procedurii de încredințare în Portugalia. În temeiul art. 20 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles II bis”), instanța a afirmat că este competentă să ia măsuri provizorii pe durata soluționării procedurii principale privind încredințarea copiilor. Aceasta a recunoscut că hotărârea de înapoiere încă trebuie executată, dar a observat că copiii au petrecut deja trei ani în România și s-au integrat în noul lor mediu.

IV. PROCEDURA DE EXECUTARE ÎN BICAZ

14. La o dată nespecificată, M. s-a mutat cu copiii. Reclamantul a cerut ajutorul Ministerului Justiției din România pentru a le găsi noua adresă. S-a constatat, în cele din urmă, că aceștia se aflau în Bicăz.

15. La 9 februarie 2018, reclamantul a încheiat procedura de executare inițiată la Bârlad (*supra*, pct. 7-11) și a solicitat executarea hotărârii unui executor judecătoresc care avea competență teritorială în Bicăz.

16. La 3 aprilie 2018, executorul respectiv a invitat-o pe M. să vină la biroul său la 19 aprilie 2018, pentru a preda copiii reclamantului. M. și-a luat copiii de la școală și nu a participat la întâlnire. Executorul a informat autoritatea de protecție a copilului cu privire la situație și a depus o cerere pentru penalități de întârziere la Judecătoria Bicăz.

17. La 25 noiembrie 2020, Tribunalul Bicăz a respins cererea, pe motiv că nu s-a stabilit că M. a avut cunoștință de procedura de executare și că, în orice caz, între timp s-a mutat cu copiii la Bârlad.

V. PROCEDURA DE ÎNCREDINȚARE ÎN ROMÂNIA

18. La 11 mai 2018, M. a introdus o acțiune la Judecătoria Bârlad solicitând exercitarea autorității părintești pentru copii. Prin hotărârea din 28 noiembrie 2018, instanța a respins cererea, considerând că, întrucât s-a stabilit că locul de reședință obișnuit al copiilor este în Portugalia, instanțele române nu sunt competente să judece acțiunea.

VI. PLÂNGEREA PENALĂ

19. La 28 februarie 2018, reclamantul a depus o plângere penală împotriva lui M. pentru refuzul de a sprijini organul de executare și nerespectarea unei

HOTĂRĂREA FERNANDES DE ARAÚJO ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

hotărâri judecătorești privind măsurile de încredințare a copilului (art. 287 și 379 C. pen.).

20. La 20 ianuarie 2020, reclamantul s-a plâns de durata anchetei, iar la 3 februarie 2020, Judecătoria Bârlad a dispus Parchetului de pe lângă Judecătoria Bârlad, care supraveghea ancheta, să o finalizeze până la 1 august 2020.

21. La 30 iulie 2020, poliția din Bârlad a propus închiderea cercetărilor pe motiv că, în ceea ce privește prima infracțiune, M. nu avea obligația de a sprijini organele de executare și, prin urmare, nu putea să comită infracțiunea respectivă; în ceea ce privește a doua infracțiune, nu exista nicio hotărâre judecătorească care să acorde încredințarea sau dreptul de vizită în cauză. Propunerea poliției a fost avizată de procuror (31 iulie 2020) și confirmată de procurorul-șef al aceluiași parchet (22 septembrie 2020) și de Tribunalul Bârlad (hotărâre definitivă din 24 decembrie 2020).

VII. SITUAȚIA ACTUALĂ

22. La data celei mai recente comunicări din partea părților (5 ianuarie 2022), din cunoștințele Curții, hotărârea de înapoiere nu fusese încă executată.

MOTIVAREA CURȚII

23. Invocând art. 8 din Convenție, reclamantul s-a plâns de neexecutarea hotărârii de înapoiere (*supra*, pct. 5).

24. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție și nici inadmisibil din alte motive. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

25. Principiile generale privind hotărârile judecătorești interne și punerea lor în executare în ceea ce privește încredințarea și/sau contactele dintre părinți și copiii lor, inclusiv o hotărâre de înapoiere pronunțată în temeiul Convenției de la Haga, au fost rezumate, printre altele, în *Ignaccolo-Zenide împotriva României* (nr. 31679/96, pct. 94-96 și 102, CEDO 2000-I), *Shaw împotriva Ungariei*, (nr. 6457/09, pct. 63-68, 26 iulie 2011), *Sirumia împotriva Italiei*, (nr. 53377/13, pct. 110-11, 23 iunie 2016), și *I.M. și alții împotriva Italiei*, (nr. 25426/20, pct. 106-08, 10 noiembrie 2022).

26. În speță, deși instanțele au dispus înapoierea copiilor în Portugalia la 7 noiembrie 2016 (*supra*, pct. 5), această hotărâre a rămas neexecutată cel puțin până la 5 ianuarie 2022 (*supra*, pct. 22), în pofida faptului că reclamantul a inițiat în mod activ procedura de executare și a solicitat asistență din partea diferitelor autorități (*supra*, pct. 7, 9, 15 și 19).

27. Măsurile luate până în prezent de autoritățile implicate nu au fost suficiente, în timp util sau adecvate pentru a asigura întoarcerea copiilor în Portugalia.

28. În special, niciunul dintre cei doi executorii judecătorești nu a făcut mai mult pentru reunirea reclamantului cu copiii săi decât să organizeze o întâlnire între părți (*supra*, pct. 8 și 16) și, în ciuda neprezentării lui M., nu a luat nicio măsură pentru a stabili legătura cu aceasta. Curtea este convinsă că modul superficial în care aceștia și-au îndeplinit obligația a contribuit la decizia instanțelor naționale de a respinge cererile de penalități de întârziere (*supra*, pct. 10 și 17). Nu reiese că executorii judecătorești au solicitat asistența poliției și a experților în protecția copilului sau a psihologilor pentru executare, opțiuni disponibile în temeiul art. 188 și 910-913 C. proc. civ. (a se vedea, de asemenea, *Raw și alții împotriva Franței*, nr. 10131/11, pct. 93, 7 martie 2013, și *Kuppinger împotriva Germaniei*, nr. 62198/11, pct. 107, 15 ianuarie 2015).

29. Curtea recunoaște că al doilea executor judecătoresc a informat cu promptitudine autoritatea pentru protecția copilului cu privire la opoziția lui M. (*supra*, pct. 16). Cu toate acestea, nimic nu indică faptul că autoritatea de protecție a copilului și-a arătat sprijinul la eforturile de executare înainte sau după această notificare.

30. De asemenea, trebuie remarcat faptul că, în ciuda existenței hotărârii de înapoiere, la 7 iunie 2017, Judecătoria Vaslui i-a încredințat temporar copii lui M. (*supra*, pct. 13). Această decizie a fost contrară interesului superior al copiilor de a fi înapoiți rapid la locul lor de reședință [a se vedea *X împotriva Lituaniei* (MC), nr. 27853/09, pct. 35-36 și 96-97, CEDO 2013]. De asemenea, nu a luat în considerare existența unei proceduri de încredințare în fața unei instanței pentru minori și familie din Cascais, care și-a afirmat fără echivoc competența în domeniu (*supra*, pct. 6). În plus, această decizie trebuie să fi contribuit la prelungirea executării, întrucât prima cerere de penalități de întârziere a fost respinsă pe această bază (*supra*, pct. 11), privându-l astfel pe reclamant de utilizarea unei măsuri coercitive eficiente împotriva lui M.

31. De asemenea, a fost nevoie de aproape trei ani pentru ca reclamantul să primească o soluție finală în plângerea penală depusă împotriva lui M. (*supra*, pct. 19 - 21). În mod surprinzător, în deciziile procurorilor și ale instanțelor nu se face nicio referire la nerespectarea de către M. a hotărârii de înapoiere sau la faptul că aceasta și-a schimbat în mod repetat reședința sa și a copiilor săi în România în timpul procedurii de executare (*supra*, pct. 14, 15 și 17).

32. Astfel, se pare că, prin modul în care autoritățile au examinat acțiunea (sau inacțiunea) lui M., acestea i s-a permis să împiedice eforturile de executare, iar reclamantul a fost lăsat fără un sprijin efectiv pentru eforturile sale de a obține executarea hotărârii judecătorești prin care se dispunea înapoierea copiilor săi în Portugalia.

33. În lumina celor de mai sus, în pofida urgenței inerente a aspectelor privind relațiile dintre părinți și copiii lor (a se vedea *Ignaccolo-Zenide*, menționată anterior, pct. 102, și *Sylvester împotriva Austriei*, nr. 36812/97 și

HOTĂRĂREA FERNANDES DE ARAÚJO ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

40104/98, pct. 66-69, 24 aprilie 2003), Curtea concluzionează că autoritățile naționale nu au luat măsuri efective pentru a pune în aplicare hotărârea de înapoiere, permițând astfel ca acesta să rămână fără efect timp de mai mult de cinci ani (*supra*, pct. 26).

34. În consecință, a fost încălcat art. 8 din Convenție în această privință.

CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

35. Reclamantul nu a depus o cerere de reparație echitabilă. Prin urmare, Curtea consideră că nu este necesar să i se acorde nicio sumă cu acest titlu.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară cererea admisibilă;*
2. *Hotărăște că a fost încălcat art. 8 din Convenție;*

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 16 aprilie 2024, în conformitate cu art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Simeon Petrovski

Grefier adjunct

Faris Vehabović

Președinte